

De resolutione super quodam

iudicialis. et hoc vel in foro conscientie inferioris. vel in foro coercitive iusticie exterioris. Dicitur enim sententia iudicialis. quia conclusio seu determinatio iudicij. **Quarta** Omnis sententia iudicialis humana dici potest civilis vel ecclesiastica. et hoc secundum diversos fines primos et principaliter intentos. quia sententia civilis respicit vitam presentem pro suo convictu tranquillo. ecclesiastica vero vitam futuram. **Quinta** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica fundatur in verbo christi dicentis ad petrum et apostolos. Quocumque ligaveris super terram. ubi prius immediate fundaverat potestatem excommunicationis iudicialiter dicentis. Quod si ecclesiam non audierit sit tibi sicut eibnie et publica. **Sexta** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica sufficiens explicat per hec duo verba ligare et solvere. utendo terminis istis non ad litteram sicut ligantur boues et asini. sed secundum transumptionem corporaliu ad spiritualia. ita quod sententia iudicialis ecclesiastica describitur potest quod est sententia ligans vel absolvens in ordine ad finem felicitatis eterne. **Septima** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica vel a iure vel ab homine lata dum conceditur ut possit absolvi presupponit quod ipsa ligaverit uno vinculo penali vel plurimis. **Octava** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica diversis nominibus potest explicari vel ferri per arbitrio iudicis presertim summi qui est papa. Sicut dicitur dum dicitur ligare vult. Volumus tale esse ligatum vel excommunicatum quo ad omnes actus legitimos civiles vel ecclesiasticos. Volumus tale esse irregulare. inhabile. infame. et ita de talibus penarum vinculis. Aut dum vult solvere dicendo. Dispensamus cum tali. habilitamus talem. restituimus tale fame sue. concedimus tali ut promoueri possit ad ordines non habitos vel in habitis ministrare. Et ita de mille loquendi modis qui finaliter resolvunt in hec duo verba ligare et solvere. **Supra** est ex istis concludere quod interpretatio doctrinalis theologorum fauet concessioni predictae quod dum papa concedit martino ut habeat facultatem eligendi confessorem qui possit eum absolovere ab omnibus peccatis de quibus confitebitur et ab sententijs tam a iure quam ab homine latis. comprehendit in hac absolutiois facultate irregularitas contracta vel a iure vel ab homine. quia non contrahitur nisi per sententiam ab homine vel a iure latam. alioquin daretur sententia tam excommunicationis quam interdicti a quibus

non posset predicari martinus absolvi virtute concessiois sue. Quod si sic. perit regula generalis. que casus in quibus et in quibus non fieri valeat absolutio determinat. Finit

Sequitur ab eodem

domino cancellario facta resolutio super casu subsequenti circa irregularitatem

Quidam habes cultellum parvum in vagina alterius maioris repositum. eduxit eum non dolo se neque ad usum illicitum. quem cultellum dum unus sociorum vel let accipe et ipse reniteret. Contigit ut illa hora et loco quidam retrosum appropinquaret et impigeret in illum parvum cultellum ut oculus suus configeret taliter quod cecatus fuisse dicitur tandem oculus ille. Queritur si dicenda est inde contracta irregularitas in tenente cultellum. Respondetur per aliquas consideraciones. **Prima consideratio** Considerandum est primo per dissolutionem casus quod in talibus sepe aliter iudicat iurista. aliter theologus quia primus magis inspicit foris contentiosus et extrinsecus. sed theologus magis attendit foris conscientie et intrinsecum quo ad deum. **Secunda** Considerandum est consequenter quod hoc duplex foris accipit suam distinctionem secundum quod actus moralis habet considerari dupliciter. Est dicere secundum materiam vel secundum formam actus moralis. Materia actus moralis dicitur ipse actus de genere cum circumstantijs suis generalibus. non habito respectu ad finem vel intentionem agentis. forma vero est ipsa intentio finis. **Tertia** Considerandum ulterius quod materia actuum moralium attenditur in triplici differentia. Nam quidam sunt actus de genere suo simpliciter mali. qui scilicet confestim noverunt includunt secum malitiam sicut dicit philosophus. ut sunt furtum. fornicatio. homicidium. Alii sunt actus de genere simpliciter boni. ut dare elemosinam. honorare parentes. Tertii sunt indifferentes de suo genere. ut levare festucam. fricare barbam. et similes. **Quarta** Considerandum rursus quod istorum triplicium actuum primi sic se habent quod non sunt susceptibiles bonae forme moralis. sicut materia indisposita in naturalibus non est susceptiva forme naturalis et vite. ita quod propter nullam bonam intentionem possunt tales actus boni effici. secundi vero actus possunt fieri mali quibus sunt in genere suo boni. dum accedit intentio per

uersa. sicut et tertij. **Quinta** Considera
 dum est consequenter ex istis / quod possit esse
 variu iudiciu sup eodē casu / inter iurista
 et theologu. qz iurista considerat factu in se
 circūstātiās exteriores / de qbz p̄t iudicia /
 liter apparere. et apud eū tenet ista regula
 q̄ idē est de his q̄ nō sunt et q̄ nō apparēt
 Constat at̄ q̄ intētio faciētis quā h̄z inte
 rius in corde nō cognoscit in se / nisi forte
 p̄ q̄dā signa seu p̄icturas extrinsecas. theo
 log⁹ autē intuet̄ cor in foro cōscie. in q̄ cre
 dit̄ confitēti t̄ā pro se q̄ cōtra se corā deo.
Sexta Considerandū deinceps ap
 plicādo ad p̄positū nostr⁹ etiā oīa filia. qz
 iurista cōsiderās actū moralē cū circūstā
 tijs extrinsecis de qbz p̄t iudicialr cōstare
 fert p̄for: m̄t iudiciū ad illas iuxta dicta.
 Cōtingit autē frequēter q̄ talis act⁹ sic cōfi
 derat⁹ / sit de sc̄do vel tertio genere: q̄ scilz
 p̄t ex intētiōe fieri vel bon⁹ vel mal⁹. Exē
 plū in p̄posito. tenere cultellū / de se nō est
 malū. similiter q̄ aliq̄s velit cultellū reci
 pe nō est de se malū. Rursus q̄ aliq̄s acces
 serit retro vel p̄e non est de se malū. Et ex
 istis seq̄t̄ q̄ lesio oculi q̄ secuta est / non est
 de se moralr mala. imo staret q̄ sicut p̄e
 cedentes actus seu circūstantie. ita et iste
 resultans / facti fuerūt cum magna carita
 te et benivolentia ex intētiōe boni finis.
 apud deū. q̄uis de illa intētiōe non ap
 pareat apud mundū. imo forte magis de
 opposito. **Septima** Considerādū
 insup pro maiori elucidatōe. qz sicut ap̄
 phos naturales / distiguit duplex genus
 causaz. ita et ap̄d morales. Hā quedā sunt
 cause p̄ se alie per accidens. Cause p̄ se di
 cūtur ad quas nat⁹ est sequi naturaliter et
 cōiter talis effectus. Sed cause dicuntur
 p̄ accidens ad quas nō est ordinat⁹ vel na
 tus sequi talis effectus. aut si sequat̄ hoc
 est extra semp et frequēter et p̄ter intētiōez
 agentis sicut dicit̄ sc̄do phisicoz. et indu
 cit̄ a Boetio de cōsolatōe phie describen
 do casum et fortunā. **Octava** Cōside
 randū iuxta hoc in casu nostro q̄ talis le
 sio vel execatio oculi / nō est de p̄ se nata se
 q̄ et vt in plurib⁹ a talib⁹ caus. ideo dicit̄
 fuisse mere casualis seu fortuita et p̄ter in
 tētiōem agētis et de p̄ accidēs. ideo de se
 nō est imputādus talis effectus agētī / q̄
 ad deū et cōscie forū. saltem q̄ntū ad pecca
 tū. quod nō est nisi voluntariū. **Nonā.**
Considerādū nihilomin⁹. qz iurista cō-

tentiose agēs / nec credēs intētiōi / argu
 et ex circūstantijs qz intentio fuit peruer
 sa et damnanda: per aliquas coniecturas.
 Una est si talis dabat operā rei illicite. Al
 tera si hostis erat p̄sone lese. Altera si non
 apposuit sufficiētē cautelam ne: persona
 illa ledere. sed poterat satis aduertere qz
 ex actu suo sequerē talis effectus. Sed si
 omnes iste cōiecture et similes cessent in
 veritate / nec fuerunt in intētiōe nec esse
 debuerūt. theologus stabit iudicio con
 scientie apud deum. **Decima** Cōnsi
 derandū est exemplū in similibus. Ec
 ce qz Jacob cognouit Lyam que nō erat
 vxor sua. et tamen excusatur a peccato. qz
 uis posset videri qz dabat operā rei illici
 te sine appositōe sufficiētis cautele. Qua
 re? Quia certe potuisset attulisse lumen
 dicit aliquis et insperisse lectum. et ita sci
 uisset qz Lyā nō erat Rachel. ac perinde vi
 deretur ignorantia non inuincibilis esse
 quia vtqz poterat vinci modo tacto vel
 simili. **Undecima.** Considerādū
 est igit̄ pro intellectu huius quod est da
 re operam rei illicite. et huius quod est ha
 bere ignorantia inuincibile. qz ista iudi
 canda sunt ex causis p̄ se nō a causis p̄ ac
 cidens. Unde in exemplo p̄misso Jacob
 dicit̄ habuisse ignorantiam facti inuinci
 bilem non quia nō posset vinci etiam p̄
 industriam humanā. sed quia fecit suffi
 cienter illa que in talibus sunt consueta
 obseruari. et ad que tenebat fm̄ moralem
 certitudinē. imo videt̄ qz peccasset inue
 recūde egisset afferēdo lumē. fuissetqz me
 rito de zelotipia vel nimia suspitōe culpā
 dus. Rursus q̄uis ille cōcubuit⁹ cū Lyā eēt
 res de se illicita. tū Jacob nō dicit̄ dedisse
 operā rei illicite. qz putabat ex errore facti
 illā esse Rachel. Sic medicus aliquis aut
 alius si ex pietate vellet inspicere oculum
 alicuius p̄ extrahēda spina et a casu aliq̄s
 pelleret medicū vel lesuz / sic qz spina plus
 infigeret / et inde cecitas sequerē talis me
 dicus nec peccare nec irregularē esse quo
 modo diceret. p̄sertim in foro con
 scientie. alioquin sequerētur quotidie ir
 regularitas infinite. si ex qualibet causa
 per accidens / deberet aliquis irregularis
 iudicari. **Duodecima.** Consideran
 dum est vigilanter super similibus casu
 bus et eadem radice proueniētib⁹. p̄ quā
 radicem debēt iudicari fm̄ artēve: a. non

De casu quodā vtiliter resolutō

fm cuiuslibet fantasiā Bonam^o corā ocu-
lis bellū aliquod mortiferū licitū tñ. vbi
mille hoies trucidāt. Attendam^o siml. q̄t
z quanti sunt viri ecclesiastici. quoz actō
nes potuerunt dici cause per accidens ta-
lis cedis. alter dedit consiliū q̄ patria de-
fenderet vi armata. alter predicauit z hor-
tatus est milites virilr agere. alter pecuni-
as aut cibos ministravit aut forsan arma
dedit. z talia sine numero potuerunt fieri
etiā p ecclesiasticos. absq̄ quibz auxilia/
toribz vel hortatibz/ forte bellū nō fuisset.
Decimatertia **C**onsiderandū igitur q̄
hec consequētia nō valet. Iste fuit causa p
accidēs mortis vel mutilarōis alicui^o ho-
minis. ergo ipse est homicida vel irregla-
ris. Similiter fieret applicatio ad mate-
riā excoicationū pro tollēdis multozum
scrupulis in p̄cipatōne vel cōsilio. sed h̄
melius sepātū poterit declarari. **D**eci-
maquarta **C**oncludēdo sub correctiōe
melius sententiū videt q̄ ex p̄dicto casu
sic cōsiderato/ nō est dicenda irreglaritas
fuisse cōtracta neq̄ p̄ctm̄ p̄missus. **C**o-
rollariū pro rēgula. Elici tandē potest ex
p̄missis p̄ modū rēgule. q̄ irreglaritas cō-
trahit ex homicidio vel mutilarōe z non
aliter/ q̄n occidens vel mutilās/ fecit actū
ex quo nata est de p̄ se vel vt cōiter seu pro-
babiliter seq̄ mors hominis seu mutila-
tio. siue talis actus sit licitus. p̄t in indi-
cibus z belligerātibz p̄ republica. siue sit
illicitus de genere vel ex intentiōe. Videt
enī q̄ ista notificatio sit sufficiēs tā ap̄
theologū q̄ ap̄ iuristā. Nisi forte iurista
aliqs ponat aliquā hmōi irregularitatez
fundatā a legislatore/ propter solū terro-
rem incutiendū homibz. z nō rōe delicti.
nec ratōe misterij. quo casu talis difficul-
ter poterit distinguere casus aliquos ge-
neraliter. p̄ q̄s diceret p̄trahi irregularita-
tem ex homicidio. z p̄ alios dīno siles vel
grauiores non cōtrahi. **F**init

Casus quidā pul- cre z vtiliter resolutus p̄ Joh. de gerson.

Quidā scholaris parisiē au-
diuerat ex fama volāte q̄ fal-
sarij litteraz aplicarū vel de
iure vel alias de facto erāt ex-
coicati. Scholari isti parisi-
us existēti allata est de curia romanayna

gratia expectatiua in qua erat incorrectō
in orthographia vnius vocabuli vbi pro
littera e ponebat littera o. Scholaris iste
erat scrupulosus. z timebat corrigere vo-
cabulū illud p̄pter censurā apostolicā. ni-
hilomin^o correxit ipsum solūmodo discō-
tinuando litterā o. z faciendo de ipsa e p̄-
leuem tractū canipuli. z erat correctio im-
perceptibilis. **P**ostea scholaris iste ad
cautelā z pro pacificatōe scrupuli/ confes-
sus est cuidā idoneo sacerdoti. qui sacer-
dos dixit sibi q̄ talis correctō nō erat fal-
satio littere apostolice sed emendatio. Ex
quo tempe scholaris iste fuit satis pacifi-
catus in sua consciētia. **T**andē labenti-
bus aliquibus tempibus scholaris iste p̄-
motus est ad sacerdotiū/ et celebravit fere
per triennium. nullū faciens scrupulū de
ista materia/ donec studendo summā con-
fessoz inuenit ibi quē sequūtur Hostien-
li. v. R. xx. de crimine falsi pa. ij. qualiter
sub pa. porro sed hodie. Hodie inq̄t p̄-
ceptum est q̄ litteris domini pape nec in
magno nec ī modico audeat quis manū
imponere. etiam vnicā litterā vel punctū
vnicum corrigendo. exceptis officialibz
quibz hoc cōmissum est. alioquin manū
apponens ex canone lato in curia ipso fa-
cto sententiā excoicationis incurrit. q̄
nō potest p̄ aliquē citra sedē apostolicam
relaxari. **Q**uapropter querit vtrū pro-
pter istam constitutiōem dictus scholaris
incurreret sententiā excoicationis z con-
sequēter irregularitatē immiscendo se di-
uinis. De ista questiōe quidā ad pauca
aspicientes. vel nimis ruditer sentientes
dixerūt primo super hoc verbo. manū ap-
ponere. deinde sup̄ h̄ verbo corrigēdo. Su-
p̄iores tamen litterati quibz est ep̄itēya
moraliter cōmissa iudicialiter vel doctri-
naliter/ nec nō theologū/ p̄sertim licentia-
ti. z in foro conscientie habentes gnomi-
cam. hoc est virtutem superiorem interp̄-
tatiuam secundum leges diuinas et eter-
nas. dicerent iudicio meo q̄ hec verba de-
bent intelligi prout includunt in sua ra-
tiōe seu significatōe formali deformitatē
z maliciā. hoc est q̄ talis appositō vel cor-
rectio facta sit ex malicia vel cōreptu. Alio-
quin cadūt puri litterales z rudes in incō-
ueniētia z absurditatē plimas vt q̄ reci-
piens bullam apostolicam z manu con-
tractans z eam scholaribus suis exhibēs

⁊ eam punctuans p exemplari incurreret hāc sententiā ⁊ ita de similibꝫ incōueniētibꝫ que parmenides nunqꝫ vidit iuxta verbū aliorū. Unde sicut in excoīcacione percutientū clericos supponitur qꝫ hoc fiat suadēre diabolo ⁊ sicut in apocalipsi ⁊ in simbolo nyeno. ⁊ idionisio de diuinis noībus. dum ponit qꝫ nihil liceat addere vel diminūere / dicit exposito res concorditer / intelligēdū esse qꝫ hec additio vel diminutio nō fiat ad corruptio nem principalis intellectus spū sancti. ita accipiendū est in proposito. Addēdo qꝫ excoīcacionē nullo mō ferri potest nisi in cōtumacē. Nullus autē est cōtumax nisi agat ex contemptu dei ⁊ ecclesie. Hic autem cōtemptus nō fit nisi a sciente vere vel interpretatiue. ⁊ qui dū scit nō est paratus audire ecclesiam. Doctores theologi nominati doctor subtilis in quarto reprobāt ex hac radice tantā multiplicatōnem excoīcacionū / presertim late sentētie. attendētes qꝫ potestas ecclesiastica data est in edificatiōem nō in destructōem ⁊ laqueū inextricabilem animarū. Quis enī diceret qꝫ aliquis prelatus ex motu capitis sui ferens excoīcacionē de rebus indifferentibꝫ / vel etiam bonis de genere vt qꝫ leuans festucā vel dans hōī elemosinam. excoīcaciōes incurreret ipso facto. tolerandus esset ⁊ audiendus. Sic in proposito. quia prorsus idifferēs est tenere bullam pape. bene vel male scilicet ad reuerentiā bene. vel ad contemptum male sic ad alios fines bonos vel indifferentes. bene vel indifferenter. Attento deniqꝫ qꝫ nō est contemptus verus vel interpretatiuus vbi nō est obligatio sciendi / prout euenit in cōstitutōibus pure positiuis apud mā hōminū multitudinē vbi ignorantia excusat / presertim apud deum. Alioquin quilibꝫ est obligatus esse summꝫ iuristā. immo plus qꝫ summus qui sciret omnes pstitutiōes summꝫ pōtificū ⁊ aliorū scriptas ⁊ non scriptas. Possent et expediret hec inconuenientia latius deduci contra imponētes iugum graue hōminibus qd nec ipsi digito mouere volunt. nec eorū patres et filij ferre potuerunt. Hoc vnum ad presens quesitū dico qꝫ circumstantijs attentis non est habendus scrupulus. tā qꝫ de excoīcacione late sentētie. que deinceps prohibere debeat a celebratiōe

missarum ⁊ similitū. Nihilominus quia abundās cautela nō nocet / si discreta nō fatua sit / habeat scrupulosus tales animi preparatiōem qꝫ vbi etiam aliter aut securius agendum sibi monstraret proponit hoc se facturum. **Finis.**

Item ab eodē do Z
mino cancellario circa materiā excoīcacionū et irregularitatum. ⁊c.

Prima consideratio:

Contemptus clauium ecclesiasticarū / causat quasi formalit̄ et principalit̄ / excoīcacionis vel irregularitatis detrimentū. Sic enim solent p̄muniter domini iuriste dicere qꝫ irregularitas contrahit̄ / dum aliquis excoīcatus / se immiscet sacris / in cōtemptu clauū. Fundatur autē hec consideratio principalit̄ ex illa lege euāgelica **Matth. xxiii.** Si peccauerit in te frater tuus. ⁊c. Sequitur. Dic ecclesie. Si ecclesiā non audierit / sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. **Secunda** Contemptus clauum / potest interuenire multipliciter in aliquo. Uno modo directe ⁊ causalit̄ ⁊ hoc proprie dicit̄ fieri ex cōtemptu quādo scilicet cōtemptus est causa actionis / principalis. ita qꝫ nō fieret actio nisi esset ad contemptū clauū. quē admodū si quis dicat episcopo excoīcanti. Ego in despectum vestri / et vestri precepti nihil agam illius quod inberis. Alio modo fit contemptus implicite. quia videlicet est contumacia in obedientia. quāuis non ex inobedientia vel propter nō obedire. sed propter aliquid aliud delectabile vel vtile / aliqꝫ peccat contra prelati iussione. **Tertio** modo dicitur cōtemptus interpretatiue. omnis voluntaria trāgressio cuiuscunqꝫ precepti. et isto modo reperitur cōtemptus in omni peccato presertim mortali. directe vel indirecte. vere vel interpretatiue. **Tertia** Contemptus primo modo / rōnabiliter demeret̄ excoīcacionē ⁊ consequenter irregularitatē. Similit̄ ⁊ secundus dū iungit̄ contumacia. Sed tertius cōtemptus nō semp̄ est excoīcacionis ecclesie / nec cōsequenter irregularitatis / demeritorius. Dicit̄ ecclesie notanter. quia omnis peccans mortalit̄ / ē a deo ⁊ apud deū excoīcatus.

De materia excoicationū

sed non semp p ecclesiasticam sanctionē. Quarta **C**ontēptus / neutro modozū predictozū dicendus est interuenire / contra preceptū aliquod prelati / quādo manifeste z notorie prelat⁹ abuti⁹ in huius / modi precepto / clauū potestate. z hoc dū scit z cognoscit ille qui nō obedit. nec aliunde generat in sevel in alijs scandalosuz contemptū clauū. Quonia in hoc / talis nō est inobediēs clauū potestati sed erroneo clauū abusu. Quinta **C**ontēptus clauū / magis inuenit quoad culpam / in prelato taliter vt pmittitur abutente sua potestate. q̄ in nō obediēte. si cōpatio recipiat abusiua. Est igit quādoqz meritorū / z honorificatiūū ecclesie potestatis / q̄ tali prelato in faciē resistat cum appositione inculpate tutele. quemadmodum restitit paulus petro. **C**ontēptus clauū / quandoqz possz inueniri in vno qui nō pareret sententie sui prelati / vbi z quando alius in eadē sententia nō obediens / nullo modo contemptus esset reus preferim apud deum. Eius ratio est. quonia vnus reputat sententiā iustā. aut quomodolibet obediendū illi. alius vero non sed scit certitudinaliter aut probabilitate sufficienti / suum prelatū male vti / in preiudiciū clauū z in destructōez ecclesie. **7** **C**ontēpt⁹ clauū / debet inuestigari ex potestate legitima z vsu legitimo potestatis illius. qui precipiēdo excoīnicat vel irregularitatem cōminatur. Alioquin prelati possent inducere qualē cumqz vellent super alios seruitutē. si suis sententijs iniquis et erroneis / semper esset obediendum. Et ita patet. q̄ hoc cōmune dictum / sententiā prelati vel iudicis etiam iniusta timenda est. indiget glossa. Alioquin nō est generaliter verum. si timenda dicatur quia est sustinenda nec repellendā. immo in casu pati illam / essz affina patientiā et timor leporinus z fatuus. **8** **O**ctaua. **C**ontēptus clauū / plus habet periculi / erga psonam summi pontificis. q̄ erga inferiores. Quoniam ab abusibus inferioribus patet recursus ad papam per appellationis subsidium. Et si dicat q̄ ita potest a papā fieri appellatio ad cōcilium generale. Dixerūt olim ante concilium generale pisanum z constantiā. q̄ hoc nullo modo licebat. z allegāt iura sua pro se valde (sicut eis videtur) ex

pressa. Sed constanter nūc asseritur. q̄ est heresis damnata per constitutiōem expressissimā et practicātam in cōsilio predicto constantiē. prout alibi diffusius est ostensum. Respondet igitur aliter. q̄ non pro leuibus causis vbi etiam liceret / potest aut debet pro appellatiōibus prosequendis passim conciliū celebrari / sicut habetur recursus ad papam. **9** **N**ona **C**ontēptus clauū / non incurrit in multis casibus quib⁹ pape mandato nō obediret. Dum scilicet abuti⁹ enormissimē z scandalosissime / potestate sua. in destructiōnem non in edificatiōnem. sicut tamen dicit apostol⁹ ideo potestatem datā esse. Exemplū si papa vellet thesauros ecclesiariū diripere aut hereditates vsurpare. aut in seruitutem abiectam / clerum cū suis bonis redigere. et iuribus suis spoliare sine causa. Quis diceret ista debere tolerari? Quis non censeret posse dici pape. cur ita facis? Quis non assentiet / in faciē sibi resistēdum. **10** **D**ecima **C**ontēptus clauū / etiam non semper inuenitur apud illos / qui nedum nō obediunt sententijs excoīnicatiōnum promulgatis per papam vel suos sed etiā non est iudicanda esse apud illos / qui per potestatem secularem / aduersus tales pretenfas sententijs tueri se procurāt. Lex enim naturalis dicit vt possit vis vi repelli. **11** **E**stat autem q̄ tales excoīnicatiōnes nō debent dici ius sed vis et violentia. contra quam fas habz libere vel homo vel animus se tueri. **12** **U**ndecima. **C**ontēptus clauū / et cōsequēter excoīnicatiō / vel irregularitas / nō incurritur / dum in premīssis casibus dicit aliquis iurista vel theologus iuxta conscientiā suam q̄ hmoi sententie / nō sunt timende vel tenēde. z hoc preferim si obseruet informatō seu cautela debita / ne sequat scandalū pusillozū. qui estimant papā esse vnū deū qui habet potestatem omnē in celo z in terra. Veruntamē expellenda est taliū stulticia / per informatiōnes idoneas. qui si nolint adquiescere. ipsi iam sunt iudicandi de scandalo non dato sed accepto. hoc est de scandalo phariseoz et ex malicia. non pusillozū z ex simplicitate vel ignorantia. **13** **D**uodecima **C**ontēptus clauū / dicendus est magis foueri q̄ tolli / dū debentes abusu clauū resistere / diuidun

tur inter se et impediunt se. vel per stulticiam vel per ignauiam. ne communi consensu/ fiat ambulatio in domo domini. dum alij fauent abusus alij tollere volunt. Veritas est quod omnis via fauorabilis et humilis tentanda est cum summo pontifice/ dum male informatus/ fert per se vel suos/ iniustas sententias/ quod desistat et reformet. Sed si nihil profert humilis sedulitas/ arripienda est viril et animosa libertas. // *Finit.*

Item ab eodem de cordis induratione

Quid durum male habebit in nouissimo. Durities ista/ quod modo causetur. et quid est illud apostoli/ deus cuius vult miseret/ et quem vult indurat/ non est mediocris questio. Siquidem deus neminem deserit nisi prius deseratur per auersionem ab eo per peccatum. Sed desentione facta/ cadit homo in profundum et contemnit. Contemnenti vero/ deus non dat gratiam sed resistit. ac postea non emollitur cor/ nec liquefit ad gratie susceptionem. Tandem pena damnationis infligitur. et obduratio confirmatur. Causa igitur obdurationis est voluntas auertens. et hec inicit. Voluntatis resistens. et hec continuat culpa premerens et hec confirmat. Deus gratiam non datur. et hec non liberat. Deus iuste puniens. et hec ordinat. // *Finit.*

Opusculum de in- dulgentijs eiusdem cancellarij

Quicquid alligaueritis super terram/ erunt ligata et in celis Et quecumque solueritis super terram/ erunt soluta et in celis. Mat. xviij. Collata est autem potestas hec hic promissa/ dum post resurrectionem Christus apprensus discipulis suis insufflauit in eos et dixit. Accipite spiritum sanctum/ quorum remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis retenta sunt. Joh. xx. Specialiter autem et excellenti data est ista potestas clauium ecclesie/ promissa prius Petro ibi Tibi dabo claves regni celorum. Mat. xvi. Dum post resurrectionem ter interrogatus de dilectione/ dixit Christus sibi ter respondenti quod eum diligeret. pascite agnos meos. pascite oues meas. Fundauerat autem Christus potestatem alligam

di iuridice per executionem dum dixerat. quod si ecclesiam non audierit. etc. Fundat denique super premissis/ potestas omnis/ indulgentias conferendi. Super quibus quod varij varie tradiderunt. Placuit sequentes annotare pauculas consideraciones. **Prima consideratio.** Potestas clauium ecclesie/ iudicialis et forinseca/ non extendit se simpliciter et directe/ ad remissionem culpe. Ratio quod requirit sacramentalis confessio et absolutio quod non fit in publico et iudiciali foro. **Secunda.** Potestas clauium iudicialis et publica/ non extendit se principaliter et directe ad diminutionem pene/ nisi illi quod infligit aut infligere potuit/ cuiusmodi sunt pene executionum. et quarumcumque irregularitatum. inhabilitatum circa legitimos actus ecclesiasticos aut civiles. Ratio quod ad partem que excipit et affirmat. quia cuius est condere huius est destruere vel interpretari. Sed negatiua patet per idem argumentum a contrario sensu deductum. **Tertia.** Potestas clauium ecclesie super indulgentijs concedendis/ modis quibus consuevit vti ecclesia vel ecclesie plati/ a summo usque deo sum/ per quotatorem dieum et annum/ presuppone necessario remissionem vel indulgentiam in foro secreto conscientie seu confessionis sacramentalis. de facto vel in voto seu proposito. et sepius in facto. iuxta tenorem bullarum quibus inserit hec clausula. vere penitentibus et confessis. nisi collator indulgentiarum/ intendat satis esse quod homo sit in caritate contritus/ scilicet cum proposito tpe et loco confessionem facere actualem. Esset autem ista fauorabilior interpretatio sine confessione quod libet. **Quarta.** Potestas clauium ecclesie/ sacramentalis et in foro conscientie/ eminentior est vtilior et eligibilior in collatione indulgentiarum quam potestas sola iudicialis. Ratio patet ex precedentibus. quoniam sine confessione sacramentali de facto vel in voto seu proposito/ nulli dies indulgentiarum vel a pena vel a culpa fortuitur effectum. **Quinta.** Solus papa supremus Christus cum patre et spiritu sancto/ potest dare plenaria autoritate indulgentiam omnimodam a pena et culpa. quam dum confert/ dat innumerabiles et infinitos indulgentiarum dies. Ratio quia vel absoluit et quitat totam penam debitam peccato mortali. siue sit originale sine actuale. Et hec quidem est infinita extensiuè atque duratiue. Aut si